

Súd: Okresný súd Stará Ľubovňa
Spisová značka: 6C/33/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8513200756
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 05. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Oľga Bitalová
ECLI: ECLI:SK:OSSL:2014:8513200756.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Stará Ľubovňa samosudkyňou JUDr. Oľgou Bitalovou v právnej veci žalobcu: P. M., XX.X.XXXX, trvale bytom M. L. XXX, pr. zast. Advokátska kancelária JUDr. Peter Rybár, s.r.o., Ľudová 14, Košice, IČO: 47 234 466 proti žalovanému: Rapid life životná poisťovňa, a.s., Garbiarska 2, Košice, IČO: 31 690 904, pr. zast. JUDr. Gabrielom Gulbišom, advokátom, AK, Boženy Němcovej 22, Košice, v konaní o zrušenie rozhodcovského rozsudku takto

rozhodol:

Súd z r u š u j e rozhodcovský rozsudok Arbitrážneho súdu Košice, Alžbetina 41, 040 01 Košice, IČO: 44 325 452 vydaný v konaní vedenom pod spisovou značkou 2C/2823/2012 zo dňa 19.1.2012.

Žalovaný je p o v i n ň ý uhradiť žalobcovi trovy konania vo výške 406,88 eur na účet právneho zástupcu JUDr. Petra Rybára, advokáta, v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

o d ô v o d n e n i e :

Žalobca sa podaným návrhom doručeným súdu dňa 21.2.2013 domáhal, aby súd zrušil rozsudok Arbitrážneho súdu Košice, sp. zn. 2C/2823/2012 zo dňa 19.1.2012.

Svoj návrh odôvodnil tým, že dňa 18.8.2009 uzavrel ako poistník so žalovaným ako poistiteľom poistnú zmluvu č. XXXXXXXXXXXX. Žiadosťou o zrušenie poistnej zmluvy doručenou žalovanému dňa 9.12.2009 predmetnú poistnú zmluvu písomne vypovedal. Oznámením o zániku poistenia zo dňa 16.12.2009 mu žalovaný oznámil, že k zániku poistnej zmluvy došlo dňa 19.2.2010. Následne si žalovaný návrhom na začatie konania o zaplatenie 144,51 eur a návrhom na splátkový kalendár zo dňa 2.1.2012 uplatnil na Arbitrážnom súde v Košiciach osobitnú pohľadávku vo výške 144,51 eur, ktorá mala zodpovedať nákladom žalovaného vynaloženým na uzavretie poistnej zmluvy. Rozsudkom uvedeného rozhodcovského súdu zo dňa 19.1.2012, sp. zn. 2C/2823/2012 bolo žalobcovi ako spotrebiteľovi uložené zaplatiť žalovanému v lehote 5 dní odo dňa doručenia predmetného rozhodcovského rozsudku sumu 144,51 eur a trovy rozhodcovského konania vo výške 276 eur. Predmetné rozhodnutie bolo žalobcovi doručené dňa 1.2.2013.

Rozhodcovský rozsudok navrhol zrušiť z dôvodu, že rozhodcovská doložka uvedená v rámci všeobecných poistných podmienok (ďalej len VPP), na základe ktorej bol vydaný rozhodcovský rozsudok, je neprijateľnou podmienkou spôsobujúcou značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán, a to v neprospech spotrebiteľa, t.j. žalobcu, v dôsledku čoho je neplatná, a to s poukazom na § 53 ods. 1 a 4 a § 54 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka (OZ). Ďalej uviedol, že ako spotrebiteľ a osoba, ktorá chcela uzavrieť poistnú zmluvu postupujúc na základe pokynov a v dobrej viere podpísal všetky žalovaným predložené dokumenty, pričom nemohol ani len tušiť, k čomu všetkému sa má zaviazat' podpísaním VPP, ktoré predstavuje 13 strán husto a drobno napísanými písmenami písaného textu. V prípade, že by VPP nepodpísal, nedošlo by ani k uzavretiu poistnej zmluvy. Ak by

podpísanie VPP malo i napriek uvedenému obstať ako platný úkon, vyslovil názor, že v tomto prípade nejde o individuálne dojednanú rozhodcovskú doložku s poukazom na § 53 ods. 2, 3 a 5 OZ a § 39 OZ. Okrem uvedených dôvodov sú podľa neho splnené ďalšie podmienky na zrušenie rozhodcovského rozsudku podľa § 40 ods. 1 písm. c) a j) zák. č. 244/2002 o rozhodcovskom konaní. Rozhodcovskou doložkou v znení predmetnej poisťovnej zmluvy, došlo jednoznačne k zhoršeniu jeho postavenia ako spotrebiteľa, pretože pri absencii rozhodcovskej doložky by si žalovaný musel uplatniť svoj nárok súdnou cestou na príslušnom súde v obvode podľa bydliska žalobcu, čo je pre žalobcu neporovnateľne výhodnejšie a hospodárnejšie ako zúčastniť sa konania pred rozhodcovským súdom vzdialeným od bydliska žalobcu okolo 100 km. Dohodou s takýmto znením si žalobca ako spotrebiteľ jednoznačne a bezpochyby zhoršil svoje zmluvné postavenie. V danom prípade ide o zjavnú nerovnováhu medzi podnikateľom - žalovaným a spotrebiteľom - žalobcom. Zmluva predstavuje ukážkový príklad zmluvnej nevyváženosti a podstatne výhodnejšieho zmluvného postavenia podnikateľa - žalovaného voči slabšej strane, spotrebiteľovi - žalobcovi. Zmluvu a VPP žalobca nemal možnosť nijako upraviť, nakoľko boli vopred predformulované a v takomto znení aj predložené na podpis. Rozhodcovský rozsudok bol vydaný na základe štatútu a procesných pravidiel, ktoré neboli žalobcovi známe, nebol o ich obsahu informovaný. Žalobca pritom nemal žiadnu možnosť voľby iného súdu a už vôbec nie rozhodcu, čo ešte viac znevýhodňuje jeho postavenie. Navyše v zmluve a VPP absentujú akékoľvek dohody a pravidlá o výbere rozhodcu, v procese sporu absentuje ústavná zásada „ústnosti“ - konanie prebehlo na základe písomností predložených žalovaným ako silnejšou zmluvnou stranou. Okrem toho je konanie pred rozhodcovským súdom pre žalobcu ako spotrebiteľa prísnejšie, a to pre kratšiu lehotu na podanie odporu (len 5 dní oproti 15 dňom na podanie odporu v konaní pred súdom), ďalej preto, že na odpor sa prihlíada len ak bol zaplatený súdny poplatok (v prípade súdneho konania to neplatí, na odpor sa stále prihlíada a súd poplatok vymáha), pre vysoké poplatky (napr. za podanie odporu 72 eur) a finančnú nevýhodnosť (žiadna možnosť oslobodenia žalobcu ako spotrebiteľa od súdnych poplatkov). Rozhodcovský súd je uvádzaný žalovaným v zmluvách bez možnosti jeho zmeny už 10 rokov a nie sú známe prípady, aby daný rozhodcovský súd rozhodol v neprospech žalovaného. Práve naopak rozhoduje zaujato a bez preskúmania platnosti, či existencie uplatňovaného práva, priznáva žalovanému automaticky to, čo si žalovaný uplatní.

Podstatou rozhodcovského konania by malo byť prostredníctvom zmluvnej voľnosti doplniť záväzkový vzťah a nie zaviazat' spotrebiteľa podrobiť sa rozhodnutiu rozhodcovského súdu, ktorý si vybrala protistrana. Spotrebiteľ okrem toho, že nemôže ovplyvniť výber rozhodcovského súdu, nemôže tiež pre svoju ochranu využiť inštitúty priznané mu ako slabšej strane na základe zákona. Po vydaní rozhodcovského rozsudku nemá prakticky žiadnu možnosť v rámci dvojinstančného konania žiadať o preskúmanie rozhodnutia. Žalobca tiež poukázal na nález Ústavného súdu ČR sp. zn. II. ÚS 2164/2010 zo dňa 1.11.2011, kde ústavný súd posúdil rozhodcovské doložky ako neprípustné, nakoľko v situácii, keď má rozhodca, ktorý nie je určený transparentným spôsobom, rozhodovať iba podľa zásad spravodlivosti a súčasne spotrebiteľ je zbavený svojho práva podať žalobu na civilný súd, znamenajú vo svojom dôsledku porušenie práva na spravodlivý proces podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd. Ústavný súd doplnil, že napriek tomu, že môže existovať kvalitná hmotnoprávna ochrana spotrebiteľa, nie je táto ochrana realizovaná, pokiaľ nie je možné sa jej efektívne domôcť. V tomto zmysle dohoda medzi spotrebiteľom a podnikateľom týkajúca sa riešenia sporov v rozhodcovskom konaní neznamena, že sa tým otvára priestor pre ľubovôľu. Dojednanie v podobe rozhodcovskej doložky v spotrebiteľskej zmluve možno z ústavnoprávneho hľadiska pripustiť iba za predpokladu, že podmienky ustanovenia rozhodcu a dohodnuté podmienky procesného charakteru budú účastníkom konania garantovať rovnaké zaobchádzanie, čo vo vzťahu spotrebiteľ - podnikateľ znamená zvýšenú ochranu slabšej strany, t.j. spotrebiteľa a že dohodnuté procesné pravidlá budú garantovať spravodlivý proces vrátane možnosti preskúmania rozhodcovského nálezu inými rozhodcami, ako to umožňuje platný zákon o rozhodcovskom konaní.

Žalobca tiež žiadal, aby súd v súlade s ust. § 40 zák. č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní odložil vykonateľnosť predmetného rozhodcovského rozsudku.

Uznesením č.k. 6C/33/2013-24 zo dňa 4.4.2013 súd odložil vykonateľnosť rozhodcovského rozsudku č. 2C/2823/2012 zo dňa 19.1.2012 vydaného rozhodcom JUDr. Bohumírom Zaujecom, rozhodcom Arbitrážneho súdu Košice, Alžbetina 41, Košice do právoplatného skončenia konania o zrušení rozhodcovského rozsudku sp. zn. 6C/33/2013. Proti tomuto uzneseniu podal odporca dňa 26.4.2013 odvolanie, ktoré smerovalo proti výroku o odklade vykonateľnosti rozhodcovského rozsudku. Krajský súd v Prešove uznesením zo dňa 12.11.2013, č.k. 9Co-91/2013-126 potvrdil uznesenia v napadnutej časti, t.j. vo výroku o odklade vykonateľnosti rozhodcovského rozsudku.

Súd poučil účastníkov konania o ich procesných právach a povinnostiach.

Žalovaná vo svojom vyjadrení v prvom rade vyslovila názor, že konanie o zrušenie rozhodcovského konania nie je spotrebiteľským sporom a konanie podlieha poplatkovej povinnosti zo strany žalobcu. Konanie o nároku zo spotrebiteľskej zmluvy (typické súdne konanie podľa O.s.p.) je potrebné odlišiť od konania o zrušenie rozhodcovského rozsudku (osobitné konanie podľa § 40 zák. č. 244/2002 Z.z.). V konaní o zrušenie rozhodcovského rozsudku všeobecnému súdu neprislúcha hodnotiť predmet sporu v merite veci, ani svojou činnosťou nahrádzať alebo hodnotiť dokazovanie vykonané rozhodcovským súdom, ale mal by iba preskúmať zákonnosť postupu a záverov rozhodcovského súdu z hľadísk a dôvodov taxatívne uvedených v § 40 ods. 1 zák. č. 244/2002 Z.z.

Uviedol, že rozhodcovský rozsudok bol vydaný v skrátanom konaní a na základe podkladov predložených žalovaným ako navrhovateľom v rozhodcovskom konaní (obdobne ako v konaní pred všeobecným súdom pri vydávaní platobného rozkazu). Namietal, že zo žaloby nie je zistiteľné, či žalobca podal voči rozhodcovskému rozsudku opravný prostriedok a kedy sa tak stalo. Uviedol, že nedošlo k odňatiu práva na prístup k rozhodcovskému súdu, keďže žalobca mohol proti rozhodcovskému rozsudku podať odpor, čím by došlo k zrušeniu rozhodcovského rozsudku vydaného v skrátanom konaní a vo veci by prebiehalo ďalšie konanie za účasti oboch účastníkov sporu. Skutočnosť, či bol podaný odpor proti rozhodcovskému rozsudku považuje za právne významnú, pretože v prípade podania odporu žalobcom je prednosť kompetencie rozhodcovského súdu pred súdom všeobecným daná zo zákona a všeobecný súd by nemal založenú príslušnosť v takomto spore konať a rozhodovať pre nedostatok podmienky konania. Preto vzniesol námietku podľa § 106 ods. 1 a 3 O.s.p. s návrhom na zastavenie konania alebo prerušenie konania do konečného rozhodnutia rozhodcovského súdu, ktorý začal konať ako prvý v danom spore.

Žalovaná uviedla, že je nesporné, že dňa 18.8.2009 uzavrela poisťnú zmluvu č. XXXXXXXXXXXX, súčasťou ktorej boli VPP z 1.1.2009 a osobitné zmluvné dojednania č. 02/2008, ktoré boli podpísané žalobcom dňa 18.8.2009 a ktorých súčasťou bola aj rozhodcovská doložka.

Namietala, že rozhodcovská doložka bola individuálne dojednaná, bola osobitne a výrazne oddelená od ostatného textu VPP, a to práve z dôvodu, aby bola zrejماً aj žalobcovi ako účastníkovi zmluvného vzťahu, aby si ju všimol a venoval jej náležitú pozornosť, pričom mal možnosť sa rozhodnúť, či ju podpíše alebo nie, pričom poisťný vzťah by ostal v ostatnom nedotknutý, aj ak by žalobca osobitné zmluvné dojednania nepodpísal. Žalovaná považuje predmetnú rozhodcovskú doložku za platnú, a to aj s poukazom na rozhodnutie napr. Krajského súdu v Prešove sp. zn. 10CoE/51/2011. Uviedla tiež, že rozhodcovská zmluva bola pri uzatváraní zmluvy vysvetlená žalobcovi tretím subjektom - viazaným finančným agentom, ktorým bol v danom prípade pán A. K., a preto považuje žalovaná za nespochybniteľné, že vstupovala do poisťného vzťahu so žalobcom ako s informovaným spotrebiteľom. Žalovaná tiež predložila záznam o požiadavkách a potrebách klienta k poisťnej zmluve č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 18.8.2009, ktorým preukazuje informovanosť a vedomosť žalobcu o všetkých podmienkach vzťahu vrátane rozhodcovskej doložky.

Na základe žiadosti žalobcu doručenej žalovanému dňa 9.12.2009 o zrušenie poisťnej zmluvy č. XXXXXXXXXXXX došlo k zániku poistenia dňom 19.2.2010 s nedoplatkom poisťného vo výške 86,10 eur. Zánik poisťného vzťahu považuje žalovaná za nespornú skutočnosť.

Dňa 2.1.2012 podala na Arbitrážny súd Košice návrh proti žalobcovi na vymoženie pohľadávky podľa časti XVII ods. 8 VPP z 1.1.2010, pričom pohľadávku vyčíslila vo výške 144,51 eur, ktorá zodpovedala nákladom žalovaného vynaloženým na uzavretie poistenia. Predmetom konania teda nebolo dlžné poisťné, ale osobitná pohľadávka vo výške províznej odmeny, ktorú žalovaná vyplatila sprostredkovateľovi poistenia za uzavretie poisťnej zmluvy, a to v súlade s čl. XVII. bod 8 VPP po zániku poisťného vzťahu na žiadosť žalobcu. Existenciu pohľadávky uplatnenej v rozhodcovskom konaní neovplyvňuje, že nebola započítaná pri ukončení poistenia a jej vznik a trvanie nie je viazané na osobitné písomné alebo iné upozornenie, či predchádzajúcu písomnú výzvu. Príslušné ustanovenie VPP totiž presne vymedzuje moment vzniku pohľadávky a o podstate a výške pohľadávky bol žalobca ako klient upovedomený finančným agentom (vychádzajúc z podpísaného záznamu o požiadavkách a potrebách klienta). Keďže predmetom rozhodcovského konania nebola pohľadávka, ktorej právnym dôvodom bolo zaplatené poisťné, ale samostatná pohľadávka odlišná od poisťného a s poisťným nijako nesúvisiaca, oznámenie o zániku poistenia neobsahovalo oznámenie o tejto osobitnej pohľadávke. Oznámenie o bilancii poisťného preto nie je možné vykladať tak, že by malo znamenať aj zánik od poisťného odlišnej pohľadávky podľa časti XVII. ods. 8 VPP. S poukazom na označené skutočnosti žalovaná navrhla, aby

súd v prípade nesplnenia podmienok pre vedenie súdneho konania konanie zastavil alebo žalobu ako nedôvodnú zamietol a žalobcovi uložil nahradiť žalovanej trovy konania.

Uznesením č.k. 3C/33/2013-115 zo dňa 26.6.2013, ktoré nadobudlo právoplatnosť a vykonateľnosť dňa 27.7.2013 súd rozhodol, že je príslušný na konanie a zároveň zamietol návrh na zastavenie alebo prerušenie konania do konečného rozhodnutia rozhodcovského súdu.

Súd nariadil vo veci pojednávanie na deň 20.5.2014. Žalobca sa pojednávania vo veci nezúčastnil. Žalovaná, ako aj právny zástupca žalovanej sa pojednávania nezúčastnili, svoju neprítomnosť neospravedlnili, preto súd podľa § 101 ods. 2 O.s.p. pojednával v neprítomnosti účastníkov konania a právneho zástupcu žalovanej.

Na pojednávaní právny zástupca žalobcu trval na svojich stanoviskách uvedených vo svojich písomných vyjadreniach, pričom zdôraznil, že rozhodcovská doložka nebola individuálne dojednaná, teda ide o neplatnú zmluvnú podmienku o čom svedčí výpoveď sprostredkovateľa A. K., ktorý bol vypočutý v konaní vedenom na tunajšom súde pod sp. zn. 2C/42/2013 dňa 20.2.2014, a ktorý vo svojej výpovedi okrem iného uviedol, že on sám ako sprostredkovateľ nemal vedomosť o tom, že všeobecné obchodné podmienky obsahujú rozhodcovskú doložku. Ďalej poukázal na aktuálne rozhodnutia KS PO v tejto problematike, kde boli predmetné rozhodcovské doložky posúdené ako neprijateľné, a to v konaniach 16Co/2/2014, 12Co/3/2014, 1Co/247/2013, 17Co/185/2013, 8Co/46/2014 a 15Co/35/2013.

Súd vykonal dokazovanie výsluchom právneho zástupcu žalobcu, oboznámil sa s obsahom listinných dôkazov, najmä s poisťnou zmluvou č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 18.8.2009, Všeobecnými poisťnými podmienkami /ďalej len VPP/, dodatkom k VPP, oznámením o zániku poistenia, návrhom na začatie konania o zaplatenie 144,51 eur, rozhodcovským rozsudkom Arbitrážneho súdu Košice sp. zn. 2C/2823/2012 zo dňa 19.1.2012, záznamom o požiadavkách a potrebách klienta k poisťnej zmluve č. XXXXXXXXXXXX, rokovacím poriadkom Arbitrážneho súdu v Košiciach, výpoveďou sprostredkovateľa A. K. a zistil, že skutkový stav zodpovedá stavu, ako ho v návrhu opísal žalobca s tým, že rozhodcovský rozsudok mu bol doručený dňa 4.2.2013.

Na základe takto ustáleného skutkového stavu súd právne uzatvára:

Podľa § 40 ods. 1 písm. c) zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní účastník rozhodcovského konania sa môže žalobou podanou na príslušnom súde domáhať zrušenia tuzemského rozhodcovského rozsudku, len ak jeden z účastníkov rozhodcovského konania popiera platnosť rozhodcovskej zmluvy.

Podľa § 40 ods. 1 písm. j) zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní účastník rozhodcovského konania sa môže žalobou podanou na príslušnom súde domáhať zrušenia tuzemského rozhodcovského rozsudku len ak pri rozhodovaní boli porušené všeobecne záväzné právne predpisy na ochranu práv spotrebiteľa.

Podľa § 40 ods. 2 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní ak podá účastník rozhodcovského konania žalobu na príslušnom súde, napadnutý rozhodcovský rozsudok zostáva právoplatný. Súd, ktorý rozhoduje o žalobe, môže na návrh účastníka konania vykonateľnosť rozhodcovského rozsudku odložiť.

Podľa § 52 ods. 3 a 4 Občianskeho zákonníka (OZ) účinného v čase podpísania poisťnej zmluvy dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Spotrebiteľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

Podľa § 53 ods. 1 prvá veta OZ účinného v čase podpísania poisťnej zmluvy spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len "neprijateľná podmienka"). To neplatí, ak ide o predmet plnenia, cenu plnenia alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané.

Podľa § 53 ods. 4 písm. r) OZ účinného v čase podpísania poisťnej zmluvy za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré vyžadujú v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní.

Podľa § 53 ods. 5 OZ účinného v čase podpísania poisťnej zmluvy neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

Podľa § 54 ods. 1 OZ účinného v čase podpísania poisťnej zmluvy zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchýliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie.

Podľa čl. 3 bod 2 Smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, podmienka sa nepovažuje za individuálne dohodnutú, ak bola navrhnutá vopred a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť podstatu podmienky, najmä v súvislosti s predbežne formulovanou štandardnou zmluvou (toto ustanovenie bolo prevzaté do OZ s účinnosťou od 1.1.2008).

Podľa XV. časti bodu 1 VPP poisťovňa a poistník sa dohodli, že všetky vzájomné spory a sporné nároky z poistenia sa rozhodnú v rozhodcovskom konaní pred rozhodcovským súdom. Rozhodcovské konanie sa zásadne riadi zákonom č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov s výlukami a odchylnou právnou úpravou vykonanou týmto článkom, štatútom rozhodcovského súdu a jeho rokovacím poriadkom.

Podľa XV. časti bodu 2 VPP pokiaľ poisťovňa nepoverí osobitnú právnickú osobu zriadením alebo výberom špecializovaného stáleho rozhodcovského súdu, resp. nezriadi stály rozhodcovský súd, bude rozhodcovský súd vytvorený podľa potreby od prípadu k prípadu troma fyzickými osobami poverenými na výkon rozhodcu zo strany poisťovne. Svoj výslovný, bezvýhradný a neodvolateľný súhlas s týmto vyjadruje poistník podpisom týchto všeobecných poisťných podmienok. Rozhodca musí byť plnoletý, spôsobilý na právne úkony v plnom rozsahu, musí mať skúsenosti na výkon funkcie rozhodcu a musí byť bezúhonný. Poisťovňa vydá štatút rozhodcovského súdu a jeho rokovací poriadok, ktorý zverejní na svojej internetovej stránke. Ak stály rozhodcovský súd zriadi osobitná právnická osoba, jeho štatút i rokovací poriadok vydá táto právnická osoba a zverejní ho postupom podľa § 12 ods. 3 zákona č. 244/2002 Z.z. uverejneného v Obchodnom vestníku.

Podľa bodu 3. osobitných zmluvných dojednaní č. 2/2008 poistník (poistený) a poisťovňa týmto vyjadrujú obaja spoločne a každý zároveň svojím podpisom samostatne svoju vôľu v prípade vzniku akéhokoľvek sporu medzi zmluvnými stranami, že sa namiesto súdneho konania z dôvodu účelnosti, praktickosti a rýchlosti podrobia rozhodcovskému konaniu v zmysle XV. časti VPP, pričom toto ustanovenie zmluvné strany chápu ako rozhodcovskú doložku.

Vzhľadom na zistený skutkový stav a citované zákonné ustanovenia súd dospel k záveru, že žaloba je dôvodná.

Účastníci konania uzavreli poisťnú zmluvu, kde žalobca vystupoval ako fyzická osoba, ktorá zabezpečovala svoje potreby, teda ako spotrebiteľ, kým žalovaná pri poskytovaní poistenia vystupovala v rámci svojej podnikateľskej činnosti, teda ako dodávateľ. Z uvedeného potom vyplýva, že poisťná zmluva uzavretá medzi účastníkmi konania má charakter spotrebiteľskej zmluvy a táto musí spĺňať aj požiadavky upravené v § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka, ktoré obsahujú úpravu spotrebiteľských zmlúv.

Vo VPP bola okrem iného upravená aj rozhodcovská doložka, na základe ktorej rozhodcovský súd rozhodoval, a ktorej platnosť žalobca namieta. Okrem podpisu žalobcu na konci VPP podpísal žalobca aj osobitné zmluvné dojednania, v ktorých v bode 3 je vopred naformulovaný súhlas zmluvných strán s riešením sporov v rozhodcovskom konaní v zmysle časti XV. VPP.

Cieľom rozhodcovskej zmluvy je dosiahnuť prejednanie prípadného sporu arbitrom, rozhodcom ako súkromnou osobou, na ktorého zmluvné strany delegovali takúto právomoc. Častokrát sa takáto rozhodcovská zmluva vyjadrí len v podobe rozhodcovskej doložky, ktorá splyva s ostatnými

podmienkami v štandardnej zmluve. V porovnaní s ostatnými zmluvnými podmienkami je predsa len význam rozhodcovskej doložky osobitný, pretože v krízových situáciách a vzniku sporu súkromná osoba rozhodne o právach a právom chránených záujmoch s cieľom dosiahnuť nový kvalifikovaný záväzok z pôvodnej zmluvy. Keďže sa tak udeje v súkromnoprávnom procese, požiadavka na rešpektovanie princípov súkromného práva arbitrom vrátane princípu dobrých mravov a rešpektovania ochrany práv spotrebiteľov je plne opodstatnená. Súd zastáva názor, že ak rozhodcovská zmluva nebola osobitne spotrebiteľom vyjednaná, ale vyplýva zo štandardnej zmluvy, a teda zo vzťahu fakticky nerovnovážneho, obavy, že slabšia strana si svoj osud v závažnej veci, akou je prípadný neskorší rozhodcovský proces, nedokáže náležite naplánovať, sú odôvodnené.

Občiansky zákonník len indikatívne vypočítava okruh neprijateľných zmluvných podmienok (slovo najmä v § 53 ods. 4 OZ) a súd môže označiť za neprijateľnú aj inú zmluvnú podmienku. Súdu nebráni, aby judikoval neprijateľnosť zmluvnej podmienky aj na vzťahy, ktoré predchádzali zaradeniu zmluvnej podmienky medzi neprijateľné podmienky priamo do zákona, prípadne aj na inú podmienku, ktorá spôsobuje nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa v intenzite upravenej v cit. § 53 ods. 1 OZ. Smernica 93/13/EHS odporúčajúcim spôsobom vypočítava niektoré nekalé podmienky, pričom v prílohe sa dotýka aj rozhodcovskej doložky v štandardných zmluvách za stavu, že proces pred rozhodcom nie je právne regulovaný.

Rozhodcovskú doložku upravenú v znení, ako je uvedené vyššie, súd považuje za neprijateľnú podmienku, ktorá spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, a to z nasledovných dôvodov:

Rozhodcovská doložka je upravená vo VPP a to v ich XV. Časti - Rozhodcovské konanie pričom v súlade s ustanovením § 788 ods. 3 Obč. zák., všeobecné podmienky poistenia (poistné podmienky) tvoria súčasť poistnej zmluvy. Vychádzajúc zo znenia poistnej podmienky sú záväzne a sú obligatórnou súčasťou poistnej zmluvy, ktoré spotrebiteľ nemá možnosť ovplyvniť.

Rozhodcovská doložka je vopred naformulovaná dodávateľom a neumožňuje spotrebiteľovi dosiahnuť rozhodovanie o prípadnom spore na všeobecnom súde. Ak by spotrebiteľ aj chcel riešiť spor na rozhodcovskom súde, z uvedenej rozhodcovskej doložky nie je možné zistiť, ktorému súdu by mal žalobu adresovať, keďže rozhodcovský súd v zmysle časti XV. bodu 2 bude podľa potreby vytvorený od prípadu k prípadu troma fyzickými osobami poverenými poisťovňou, teda žalovaným, pokiaľ poisťovňa nepoverí osobitnú právnickú osobu zriadením alebo výberom špecializovaného stáleho rozhodcovského súdu, resp. pokiaľ sama poisťovňa nezriadi stály rozhodcovský súd. Poisťovňa pritom má vydať štatút rozhodcovského súdu. Takýto spôsob zloženia, resp. určenia rozhodcovského súdu je podľa názoru súdu ukážkovým príkladom neprijateľnej podmienky, keďže by malo ísť o súd vytvorený žalovaným ako dodávateľom, resp. osobou poverenou žalovaným, teda bola by tu veľká pochybnosť o objektivite takéhoto súdu. Z takto formulovanej rozhodcovskej doložky nakoniec ani nemôže súd vyvodiť iný záver ako ten, že ide o rozhodcovskú doložku šitú priamo na mieru žalovanému s cieľom na jednej strane zabezpečiť si v prípade potreby rozhodnutie súdu, ktorý mu bude priznávať požadované nároky a na druhej strane dosiahnuť stav, keď si spotrebiteľ nebude uplatňovať prípadné svoje nároky, pretože podľa rozhodcovskej doložky si ich môže uplatňovať iba v rozhodcovskom konaní, ale podľa rozhodcovskej doložky nevie ani nemôže vedieť, na akom rozhodcovskom súde si ich má uplatniť.

Na neprijateľnosti uvedenej rozhodcovskej doložky podľa názoru súdu nič nemení to, že v konečnom dôsledku si žalovaná uplatnila svoje nároky na rozhodcovskom súde, ktorý už je zriadený, teda nezriaďoval ho sám, resp. nepoveril niekoho na jeho zriadenie, pretože už skutočnosť, že podmienka je objektívne spôsobilá poškodiť spotrebiteľa, postačuje na to, aby bola neprijateľná. V opačnom prípade by bolo dosť ťažké, ak nie priam nemožné dosiahnuť cieľ sledovaný aj smernicou 93/13/EHS, teda zabezpečiť, aby spotrebiteľia neboli viazaní neprijateľnými podmienkami, keďže by bolo ich možné obísť podobne, ako to v tomto prípade urobil žalovaný a obranou takisto ním použitou, že rozhodcovský súd, ktorý nakoniec reálne konal, je nezávislý od žalovaného.

Neprijateľnosti rozhodcovskej doložky a názoru, že jej cieľom je hlavne dosiahnutie rozhodnutia, ktoré by mohlo byť exekučným titulom, bez toho, aby sa vecou zaoberal všeobecný súd, nasvedčuje aj rokovací poriadok rozhodcovského súdu a sadzobník poplatkov. Aj keď uvedený postup nie je právne významný

pre posúdenie rozhodcovskej doložky (túto súd považuje za neprijateľnú z vyššie uvedených dôvodov), súd ho na dokreslenie uvádza.

Žaloba a rozsudok sa síce doručujú do vlastných rúk protistrane (§ 5 bod 3 rokovacieho poriadku), ale tieto je možné považovať za doručené, aj keď si protistrana zásielku nevyzdvihne v odbernej lehote, pričom v zmysle § 24 bod 2 rokovacieho poriadku v skrátených konaniach (teda bez ústneho pojednania žaloby) sa rozhoduje v sporoch, ak predmetom je peňažná pohľadávka nepresahujúca 66 500 eur, pričom aj takýto rozsudok spolu so žalobou je možné doručiť aj tzv. náhradným doručením, teda o tomto sa ani účastník nemusí dozvedieť. Pri spotrebiteľských nárokoch je možné žiadať ústne pojednanie sporu, ak predmet konania presahuje 300 eur, ale takáto žiadosť je spoplatňovaná (§ 29b rokovacieho poriadku). Od tohto poplatku (36 eur v zmysle sadzobníka poplatkov - príloha č. 2 rokovacieho poriadku bod 1) spotrebiteľ nie je oslobodený, podobne, ako od poplatku za preskúmanie námietky nedostatku právomoci (§ 29b bod 2 rok. poriadku), ktorý predstavuje 360 eur (príloha č. 2 bod 4 sadzobníka poplatkov). Za návrh na oslobodenie od poplatkov je pritom žiadateľ povinný uhradiť poplatok vo výške 36 eur (príloha č. 2 bod 3 sadzobníka poplatkov). Z poučenia rozhodcovského rozsudku vyplýva, že za podaný odpor je potrebné uhradiť poplatok vo výške 72 eur, ktorého zaplatenie je podmienkou prihladenia na odpor. Odpor je pritom potrebné podať v lehote 5 dní. Trovy priznané rozhodcovským súdom dosahujú sumu 276 eur.

Spotrebiteľ je v konaniach, v ktorých uplatňuje alebo bráni svoje práva vyplývajúce zo spotrebiteľskej zmluvy, oslobodený od súdnych poplatkov v zmysle § 4 ods. 2 písm. za) zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch, teda v súdnom konaní neplatí žiadne poplatky. Ak sa v súdnom konaní vydá rozhodnutie v skrátenom konaní (čiže platobný rozkaz), nie je možné ho doručiť tzv. fikciou doručenia, teda považovať žalobu a platobný rozkaz za doručený, aj keď si ho protistrana neprevzala v odbernej lehote. odpor proti platobnému rozkazu je možné podať v lehote 15 dní od doručenia platobného rozkazu (ide o ochranu 2. strany v konaní, ktorá dostane už rozhodnutie, ktoré môže byť vo veci konečné bez toho, aby vedela, že voči nej prebieha nejaké konanie). V prípade nedoručenia platobného rozkazu, sa tento ruší bez toho, aby odporca musel urobiť nejaký procesný úkon. V prípade, ak by predmetom konania pred všeobecným súdom bola suma uplatnená v rozhodcovskom konaní, náhrada trov úspešnému účastníkovi by činila necelých 70 eur (súdny poplatok vo výške 16,50 eur a trovy právneho zastúpenia za dva úkony právnej pomoci vo výške 48,46 eur bez DPH).

Takýto postup rozhodcovského súdu a podmienky uplatnenie určitých úkonov tiež značne sťažuje postavenie spotrebiteľa, ak by rozhodcovskú doložku súd považoval za prijateľnú (čo už vzhľadom na vyššie uvedené nepovažuje). Aj tento postup zvoleného rozhodcovského súdu nasvedčuje tomu, čo bolo skutočným cieľom dojednania rozhodcovskej doložky. Aj rozhodcovské konanie, ktoré by bolo založené skutočnou dohodou zmluvných strán o rozhodcovskej doložke, musí v prípade spotrebiteľských zmlúv a sporov z nich vyplývajúcich dosahovať štandardy minimálne na úrovni, aké sú zaručené podľa Občianskeho súdneho poriadku a súvisiacich predpisov (napr. oslobodenie od súdnych poplatkov a pod.).

Hlavnou námietkou žalovanej v priebehu konania bola skutočnosť, že rozhodcovská doložka bola osobitne dojednaná, preto je platná. Z celého znenia uvedenej námietky vyplýva, že žalovaná poukazuje a vychádza zo znenia § 53 ods. 1 OZ účinný od 1.1.2008, ktoré upravuje, že nejde o neprijateľnú podmienku, ak je individuálne dojednaná.

Osobitné vyjednanie sa má sledovať z pohľadu ochrany spotrebiteľa, to znamená, že spotrebiteľ si z určitých dôvodov osobitne vymieňuje nejakú klauzulu, lebo má preňho nejaký osobitný význam.

Spôsob, akým bola zmluva spotrebiteľovi - žalobcovi predložená, je skôr o nevhodnom predkladaní zmluvných podmienok, vo vzťahu ku ktorým oprávnený sledoval ich vylúčenie spod režimu súdnej kontroly neprijateľných zmluvných podmienok, čo predstavuje nekalú obchodnú praktiku v zmysle § 8 ods. 4 zák. č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa.

Je potrebné prihliadať aj na znenie § 53 ods. 2 OZ, podľa ktorého za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah. Po zohľadnení tohto ustanovenia súd dospel k záveru, že rozhodcovskú doložku nie je možné považovať za individuálne dojednanú. Je totiž zrejme z celého

znenia VPP, že aj keď na ich konci je osobitný odsek, ktorý odkazuje na akceptovanie rozhodcovskej doložky upravenej v časti XV. VPP, túto doložku nemohol žalobca žiadnym spôsobom ovplyvniť. Osobitné zmluvné dojednania, podobne ako celé VPP, sú písané malým, husto písaným textom, ktoré sťažujú ich čítanie. Žalovaná sa bránila, že žalobca si mohol vybrať, či osobitné dojednania podpíše. Na konci VPP je malý rámček na podpis pre klienta, hneď za tým sú osobitné dojednania k poistnej zmluve a následne sú uvedené dva väčšie rámčeky, jeden na podpis pre klienta a jeden pre zamestnanca poisťovňu, resp. sprostredkovateľa poistenia. Uvedené usporiadanie rámčekov na podpis navodzuje dojem, že ten hlavný, či dôležitejší podpis na konci VPP je až ten za osobitnými dojednania, keďže až za týmto nasleduje rámčeky pre podpisy oboch zmluvných strán. Aj toto nasvedčuje (podobne ako mnoho žalôb podaných aj na tunajšom súde s rovnakým skutkovým podkladom), že žalobca v dobrej viere a na základe pokynov podpísal všetky dokumenty predložené sprostredkovateľom poistnej zmluvy, pričom nebol skutočne oboznámený, čo vlastne podpisuje.

Súd poznamenáva, že inštitút individuálne dohodnutej podmienky je potrebné vykladať v súlade s cieľom Smernice Rady 93/13/EHS (na ktoré poukazyval aj právny zástupca žalovanej) o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, podľa ktorej sa podmienka nepovažuje za individuálne dohodnutú, ak bola navrhovaná vopred a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť podstatu podmienky v súvislosti s predbežne formulovanou štandardnou zmluvou (č. 3 ods. 2). V tomto prípade bola rozhodcovská doložka navrhnutá dodávateľom vopred na predpísanom tlačive, o čom svedčí aj to, že jedinými údajmi, ktoré boli do všeobecných obchodných podmienok dopisované rukou, boli údaje o osobe poistníka, osobe konajúcej za poisťovňu, číslo poistnej zmluvy a dátum a miesto podpisu zmluvy.

Spotrebiteľ, ak si želá niečo z určitých dôvodov, minimálne sa predpokladá, že vie, prečo chce niečo individuálne vyjednať. Skutočnosť, že doložka je formulovaná v rámci štandardnej formulárovej zmluvy, neodôvodňuje záver, že žalovaná preukázala osobitné vyjednanie. Naopak, ide o docielenie stavu, ktorý má formálne indikovať vyňatie rozhodcovskej doložky z režimu súdnej kontroly, čo súd hodnotí ako nekalú obchodnú praktiku v zmysle cieľov Smernice 2005/29 „O nekalých obchodných praktikách“, článok 5 a násl.

K tomu súd poukazuje na znenie predmetnej rozhodcovskej doložky, podľa ktorého je dôvodom jej uzavretia „účelnosť, praktickosť a rýchlosť konania“. Takéto znenie vytvára pre spotrebiteľa klamlivý dojem, že rozhodcovské konanie má v porovnaní so súdnym konaním len samé výhody a že je v záujme samotného spotrebiteľa. Nie je v ňom žiadna zmienka o tom, že v rozhodcovskom konaní mu (ako žalovanému) nebude poskytnutý taký priestor na uplatnenie procesných práv na obranu proti uplatnenému nároku, ako mu poskytujú procesné predpisy v prípade konania pred súdom. Rozdiely medzi konaním pred všeobecným súdom a rozhodcovským súdom už boli popísané vyššie.

Na uvedené skutočnosti súd poukázal na zdôraznenie toho, že podľa znenia rozhodcovskej doložky je dôvodom jej uzavretia „účelnosť, praktickosť a rýchlosť“, avšak v konečnom dôsledku je účelom rozhodcovského konania zjednodušenie prístupu žalobcu k rýchlemu vydaniu exekučného titulu na úkor spotrebiteľa eliminovaním jeho práva brániť sa proti uplatňovanému nároku, pričom spotrebiteľ o týchto skutočnostiach (vzhľadom na znenie rozhodcovskej doložky) nemohol mať vedomosť.

Zo záznamu o požiadavkách a potrebách klienta k poistnej zmluve žiadnym spôsobom nemožno vyvodit' záver, že z neho vyplýva, že by žalobca bol poučený o rozhodcovskej doložke a jej prípadných následkoch, ako to tvrdila žalovaná. Tento záznam sa týka výslovne potrieb klienta v súvislosti s uzavretím poistnej zmluvy a jediná zmienka o rozhodcovskom konaní je len v tom zmysle, že v prípade sporov je možné využit' rozhodcovské konanie na riešenie sporov (kým podľa VPP už nejde o možnosť, ale de facto povinnosť).

Súdu je známe z úradnej činnosti, že vo väčšine prípadov súdy v exekučných konaniach, kde ako oprávnený vystupuje žalovaný a žiada vymáhať dlžnú sumu na základe rozhodcovského rozsudku vydaného na základe rozhodcovskej doložky obsahovo totožnej s tou, ktorú súd posudzoval v tomto prípade, poskytujú ochranu povinným, ktorí v pôvodnom konaní boli v pozícii spotrebiteľa, a to z dôvodu neplatnosti rozhodcovskej doložky. Mnohé z týchto rozhodnutí boli potvrdené aj odvolacími súdmi a aj NS SR.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti súd konštatuje neprijateľnosť a tým aj neplatnosť rozhodcovskej doložky z dôvodu, že nebola individuálne dojednaná a že spôsobila nevyváženosť v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech žalobkyne. Rozhodcovský súd preto nemohol rozhodnúť na základe tejto doložky a teda nemal právomoc vo veci konať.

O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. tak, že zaviazal žalovaného ako neúspešného účastníka nahradiť žalobcovi trovy konania. Trovy konania pozostávajú z trov právneho zastúpenia žalobkyne vo výške 406,88 eur, ktoré predstavuje I. odmena za 4 úkony právnych služieb - 3 x 60,07 eur, 1 x 1 zo 60,07 eur, t.j. 30,04 eur, a to za úkony 1. príprava a prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom 14.2.2014 (§ 11 ods. 1 v spojení s § 14 ods. 1 písm. a/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z.), 2. spísanie a podanie žaloby 15.2.2014 (§ 11 ods. 1 v spojení s § 14 ods. 1 písm. b/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z.), 3. spísanie a podanie vyjadrenia k odvolaniu 13.8.2013 (§ 11 ods. 1 v spojení s § 13a ods. 1 písm. c/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z.), 4. účasť na pojednávaní dňa 20.5.2014. (§ 11 ods. 1 v spojení s § 13a ods. 1 písm. d/ a 13a ods. 4 druhá veta vyhlášky č. 655/2004 Z.z.), II. náhrada výdavkov podľa § 16 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. 3 x 7,81 eur a 1 x 8,04, podľa § 17 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. náhrada za stratu času na pojednávaní 20.5.2014 vo výške 107,20 eur, podľa § 15 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. cestovné vo výške 57,96 eur.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné odvolanie, ktoré možno podať na tunajšom súde do 15 dní odo dňa jeho doručenia.

Podľa § 205 ods. 1 O.s.p. v odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 42 ods. 3 O.s.p.) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha.

Podľa § 205 ods. 2 O.s.p. odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť len tým, že

- a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1 O.s.p.,
- b) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- d) súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- e) doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a O.s.p.),
- f) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa ust. § 205 ods. 3 O.s.p. rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda a dôvody odvolania môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na odvolanie.

Podľa § 205a ods. 1 O.s.p. skutočnosti alebo dôkazy, ktoré neboli uplatnené pred súdom prvého stupňa, sú pri odvolaní proti rozsudku alebo uzneseniu vo veci samej odvolacím dôvodom len vtedy, ak

- a) sa týkajú podmienok konania, vecnej príslušnosti súdu, vylúčenia sudcu (prísediaceho) alebo obsadenia súdu,
- b) má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci samej,
- c) odvolateľ nebol riadne poučený podľa § 120 ods. 4, rozhodnutia súdu prvého stupňa.

Podľa § 205a ods. 2 O.s.p. ustanovenie odseku 1 sa nepoužije v konaniach podľa § 120 ods. 2.

Odvolanie treba predložiť s potrebným počtom rovnopisov a s prílohami tak, aby jeden rovnopis zostal na súde a aby každý účastník dostal jeden rovnopis, ak je to potrebné. Ak účastník nepredloží potrebný počet rovnopisov a príloh, súd vyhotoví kópie na jeho trovy.

Podľa § 251 O.s.p. ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona.